

ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Γ΄ ΤΑΞΗ ΛΥΚΕΙΩΝ Ε.Α.Ε

Κείμενο 1

Σχολική βία και σχολικός εκφοβισμός

Το κείμενο (απόσπασμα) είναι της Μαρίνας Μόσχα, (Ινστιτούτο ψυχικής και σεξουαλικής υγείας) Πηγή: mydoctors.gr/epistimonikaarthra/item/1581-sxoliki-bia-kai-sxolikosekfobismos.

Η σχολική βία ή school bullying όπως λέγεται, είναι ένα φαινόμενο που δεν εμφανίστηκε ξαφνικά σε όλον τον πλανήτη. Ανέκαθεν υπήρχε στα σχολεία, ανέκαθεν υπήρχαν οι νταήδες ή οι «εξωσχολικοί» που παρενοχλούσαν παιδιά και εφήβους. Τα τελευταία χρόνια όμως φαίνεται ότι υπάρχει αύξηση στην ενημέρωση, στην ευαισθητοποίηση και στην αποτροπή από τέτοιου είδους καταστάσεις, καθώς έχει δοθεί ιδιαίτερη σημασία στα δικαιώματα του παιδιού και του εφήβου, αλλά και στις επιδράσεις που αφήνουν στις διαπροσωπικές του σχέσεις και γενικότερα στον ψυχικό του κόσμο.

Η προσπάθεια επιβολής του πιο ισχυρού στον πιο αδύναμο μπορεί να είναι ο κανόνας της φύσης, όπως λέμε «το μεγάλο ψάρι τρώει το μικρό», αλλά σε εμάς τους ανθρώπους αυτό που μας ξεχωρίζει από τα ζώα είναι ο εγκέφαλος και η ικανότητα να μπορούμε να σκεφτούμε, να αισθανθούμε, αλλά και να συναισθανθούμε, να ακολουθούμε αυτό που η λογική μας λέει και το συναίσθημα μας υπαγορεύει. Ο κανόνας της φύσης είναι διαφορετικός. [...]

Συνήθως παρατηρούμε ότι θύματα του σχολικού εκφοβισμού πέφτουν παιδιά ή και έφηβοι που δεν μπορούν να προστατέψουν τον εαυτό τους, επειδή είναι πιο αδύναμα σωματικά ή ψυχολογικά. Πρόκειται δηλαδή για παιδιά πιο ευαίσθητα, με χαμηλούς τόνους, χαμηλή αυτοεκτίμηση, εσωστρέφεια, ανασφάλεια, όπου θεωρούν ότι η αδυναμία είναι το στοιχείο που τα χαρακτηρίζει και πως δεν μπορούν να αντιδράσουν. Μπορεί να προέρχονται από περιβάλλον αυταρχικό ή υπερπροστατευτικό, που δεν τους έχει δώσει πρωτοβουλίες και ευθύνες, για να αναπτυχθούν και να εξελιχθούν ως προσωπικότητες, οικογενειακό περιβάλλον που δεν έχει ενισχύσει την έκφραση, όχι μόνο του λόγου, αλλά και του συναισθήματος, χωρίς όμως να είναι αυτός ο κανόνας. Επίσης, σε αυτή την κατηγορία

μπορούν να ανήκουν παιδιά που προέρχονται από άλλη χώρα, έχουν άλλη θρησκεία, που, πιο απλά, διαφέρουν! [...]

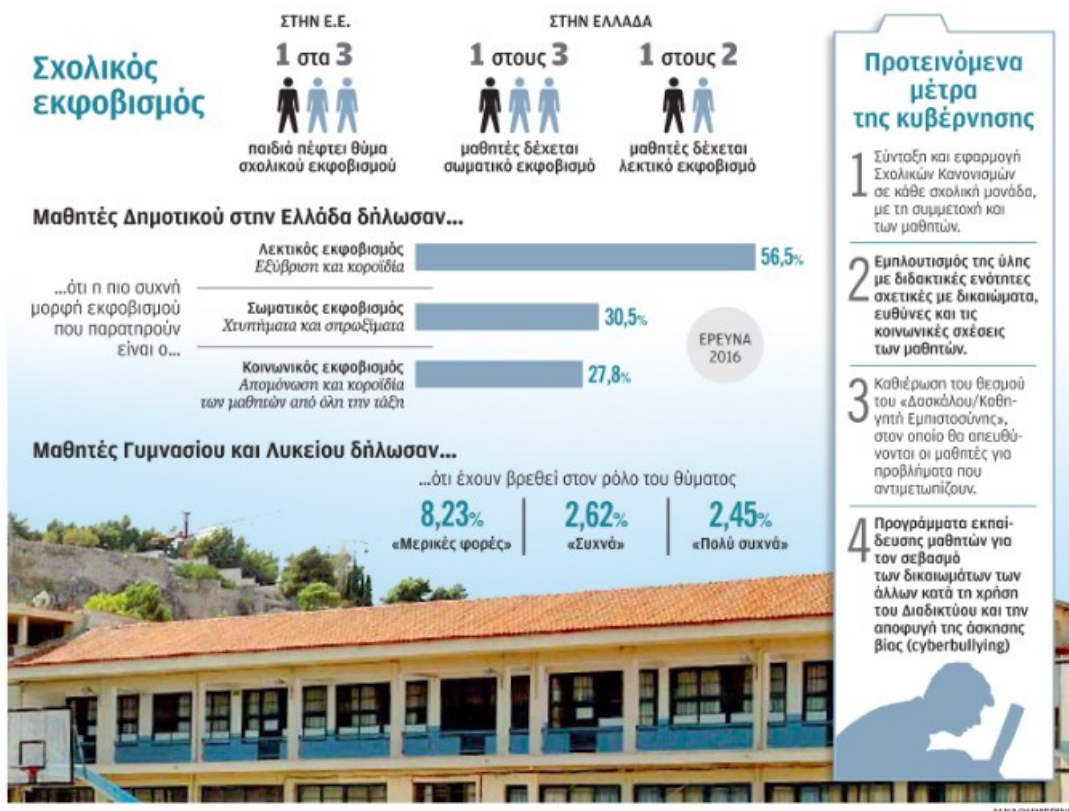
Ο θύτης είναι συνήθως πιο ισχυρός, μπορεί να υπερέχει σωματικά ή και μυϊκά, αντιδραστικός, θέλει να ξεχωρίζει, αλλά με λανθασμένο τρόπο, προσπαθεί να επιβεβαιωθεί μέσα από τις πράξεις επιβολής και ταπείνωσης του θέματος. Έρευνες έχουν δείξει ότι ο θύτης προέρχεται συχνά από οικογένεια, όπου η βία σωματική, λεκτική ή ακόμη και συναισθηματική είναι παρούσα. Πρόκειται δηλαδή για ένα κακοποιητικό περιβάλλον, όπου τα μέλη της οικογένειας αναπαραγάγουν αυτό που γίνεται και στα ίδια ή αυτά που μαθαίνουν ως τρόπους συμπεριφοράς. Επιπλέον, ο θύτης θεωρεί «μαγκιά» και ανωτερότητα, αίσθηση εξουσίας τη διαφορετική αυτή συμπεριφορά που του δίνει ευχαρίστηση, καθώς νιώθει ότι καταξιώνεται στα μάτια των συμμαθητών του, χωρίς βέβαια να μπορεί να αντιληφθεί το παράλογο της κατάστασης, καθώς «μαγκιά» δεν είναι η επιβολή στον αδύναμο, εφόσον δεν μπορεί εκείνος να υπερασπιστεί τον εαυτό του.[...]

Έρευνες έχουν δείξει μάλιστα ότι οι θύτες μπορεί στο μέλλον να υιοθετήσουν τέτοιου είδους παραβατικές συμπεριφορές και ως ενήλικες, με αποτέλεσμα να μην αποκτήσουν ποτέ μια υγιή ψυχοκοινωνική ζωή, αλλά αντίθετα να εισπράττουν τις καταστροφικές συνέπειες της παραβατικότητάς τους που πλέον θα τους έχει γίνει τρόπος ζωής.

Κείμενο 2

Πληροφοριογράφημα

Το κείμενο είναι δημοσιευμένο στην Καθημερινή στις 14/02/2020.

Κείμενο 3

Το κείμενο είναι απόσπασμα από το μυθιστόρημα του Στέλιου Ξεφλούδα «Ο Δον Κιχώτης στον παράδεισο», εκδ. Δίφρος, Αθήνα: 1975.

Βρίσκονται στην αρχή της πολιτείας¹. Τα σπίτια χαμηλά, πολύχρωμα, διάφανα, δεν κρύβουν το εσωτερικό τους ούτε εμποδίζουν την είσοδο. Το μπετόν, το σίδερο, η πέτρα, το ξύλο που ασφαλίζουν και τις μέρες και τις νύχτες στις πολυώροφες οικοδομές είναι ανύπαρκτα. Μεγάλες συνθέσεις φανταστικές, ζωγραφισμένες με απαλά χρώματα, για να ξεκουράζουν τα μάτια και να ευφραίνουν την ψυχή σκεπάζουν τις προσόψεις. Οι πόρτες και τα παράθυρα έχουν μόνο τα πλαίσιά τους, μπαίνει πάντα ελεύθερα ο ήλιος, η δροσιά, οι ατέλειωτες ευωδιές των λουλουδιών, τα κελαηδήματα των πουλιών, το κελάρυσμα των ρυακιών, η υγρή συμφωνία απ' τις αμέτρητες κρήνες. Ούτε όροφοι, ονόματα δρόμων, αριθμοί, θυρωροί, ανελκυστήρες, κουδούνια, τηλέφωνα, ραδιόφωνα, κλιματισμός, σκυλιά, γάτες.

¹ Εννοεί τον Παράδεισο

- Αφέντη, λέγει ο Σάντσος², να τόπος για κλέφτες. Αν μπορούσαν απ' της γης ν' ανεβούν ως εδώ θα γινόταν σκοτωμός ποιος να πρωτοφτάσει για το ξάφρισμα. Στη Μάντσα διπλοκλειδώνανε τις πόρτες και μανταλώνανε τα παράθυρα, οι χωροφυλάκοι μας προστάτευαν, απ' τους κακοποιούς κι' όμως κάθε νύχτα γινόταν και καμιά ληστεία, ακόμα σπάνια βέβαια, και κανέναν φόνο. Εδώ είναι πάντα η μέρα κι' ο ήλιος μέσα στα σπίτια οι τοίχοι είναι διάφανοι γιατί, φαίνεται, ότι κανείς δεν έχει να φοβηθεί ή να κρύψει κάτι απ' τον άλλο, αφού ούτε ο έρωτας ούτε γεννήσεις και θάνατοι, ούτε φυσικά, πολλαπλασιασμός του ανθρώπινου γένους επιτρέπεται. Ήξερε τι έκανε ο Πανάγαθος. Εκείνο που με εντυπωσιάζει ακόμα, είναι ότι δεν υπάρχουν καθόλου πολυώροφες οικοδομές, ουρανοξύστες, όπως τους λεν σήμερα περήφανοι οι άνθρωποι για τα έργα τους, που εκμηδενίζουν το μικροσκοπικό μας ανάστημα, ακόμα και τον ανοικονόμητο όγκο μου, υποδουλώνουν το παραστρατημένο άτομό μας κι αν δεν είναι μέρος της ανθρώπινης αγέλης σάμπως δεν είμαστε κ' εμείς όσο ζούσαμε σ' αυτό μέσα στο σκοτάδι, εκκλησιές με θεώρατα καμπαναριά, δείγματα της αλαζονίας και της υπεροψίας του κλήρου, που τις νέμονται παπάδες κ' ευλογούν μόνο τα γένεια τους, έτσι λέει ο λαός, τον θυμάσαι εκείνο τον κοκκινοτρίχη της Μάντσας φανατικό υπηρέτη της ιερής εξέτασης, ούτε τέλος παλάτια να μας θαμπώνουν και να μας αποκοιμίζουν. Βλέπεις ο θεός είναι σοφώτερος απ' τους ανθρώπους στα έργα του.

ΘΕΜΑΤΑ

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 35)

Ερώτημα 1^ο (μονάδες 15)

Στο Κείμενο 2 διατυπώνονται κάποια προτεινόμενα μέτρα για τον περιορισμό του σχολικού εκφοβισμού. Να αναπτύξεις τεκμηριωμένα σε 60-70 λέξεις αυτό που, κατά τη γνώμη σου, είναι πιο αποτελεσματικό.

Μονάδες 15

Ερώτημα 2^ο (μονάδες 10)

Να περιγράψεις με συντομία τον τρόπο με τον οποίο συνδέονται νοηματικά η 3^η και η 4^η παράγραφος του Κειμένου 1.

Μονάδες 10

² Ο υπηρέτης και συνοδοιπόρος του Δον Κιχώτη.

Ερώτημα 3° (μονάδες 10)

Η εικόνα του Κειμένου 2 αναπαριστά κάποιες από τις θέσεις του Κειμένου

1. Ποιες είναι αυτές οι θέσεις που αποτυπώνει η εικόνα; Να απαντήσεις σε 50-60 λέξεις, αξιοποιώντας και τα δύο κείμενα.

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ 3 (μονάδες 15)

Να ερμηνεύσεις την εικόνα του Παραδείσου στο Κείμενο 3 παραθέτοντας τρία εκφραστικά μέσα με τα οποία αποτυπώνεται στην αφήγηση. Πώς εσύ φαντάζεσαι τον Παράδεισο; Να απαντήσεις σε 150-200 λέξεις.

Μονάδες 15